

Písmáctví

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 4. 2. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 4. 2. 2000

Písmáctví

V odpovědi na můj příspěvek napsal Petr Sláma do svého příspěvku ze 4. 2. 2000 řadu formulací, které nezbyvá než náležitě zatížit, aby se vyjevila jejich nosnost. Ve výkladu prvního odstavce chápu – zestručněně a zvýrazněně – hlavní důrazy ve dvou bodech: je to kritika, snad přímo protest proti „samoúčelně naprázdno běžícím lopatkám exegetické práce, nepropojené nějakou hřídélí s životem mě a teď“. Takto formulováno to ovšem nevytláká psa od kamen, neboť je to stodvacetiprocentně pojištěno onou zašpiněnou slámou, strčenou exegezi do bot: není to – jak si každý může přechíst – námitka proti exegezi samé, nýbrž jen proti „samoúčelně naprázdno běžící ...“ atd. Takto se však nediskutuje legitimně, pokud se rovnou neřekne, kdo tím je míněn a kdo tu špinavou slámu v botách opravdu má, takže není vůbec třeba mu ji tam strkat, nýbrž jen na ni ukázat. Tak by se zdálo, že není dál o čem mluvit. Jenže jsou tu některé další, předmětné a zejména nepředmětné konotace, které si diskusi vynucují.

Bohužel to zatím vypadá, že od sebe nebudeme moci oddělit krizi protestantismu (resp. křesťanství obecně) a zbožnost (v jejím vztahu k víře, event. k církvi jako společenství, neboť tam Petr míří). Petr Sláma ve svém prvním příspěvku (z 28.1.) doporučoval reflektovat hlubokou krizi současného protestantismu, kterou hned částečně diagnostikoval: spočívá podle něho ve „změněném východisku současné teologie, která problematizuje domnělý písmácký základ ...“ (druhý bod, v němž jde o údajný odpor k teologické tematizaci zbožnosti, nechávám zatím stranou). Opět ta nejasnost ve formulacích: jak může skutečná krize (něčeho pozitivního) spočívat v problematizaci něčeho jen domnělého? A je-li řeč o „domnělém písmáckém základu“, není jasné, o základu čeho je tu řeč (o základu teologie, nebo zbožnosti, nebo víry, nebo církve, nebo ...?), a proč ona „domnělost“: je samo písmáctví jen domnělostí a předsudkem, anebo jde o pouze domnělé, tj. zdánlivé písmáctví, na rozdíl od písmáctví pravého a žádoucího? A co se tedy tím „písmáctvím“ vlastně rozumí? Běžné chápání, jak se mi zdá, je zejména od poválečné doby v našich podmínkách nepřehlédnutelně poznamenáno vlivem profesora Daňka a zejména tak zvaného „daňkovství“, které – jak vím ze své vlastní zkušenosti – mělo např. velké zásluhy o pečlivé a soustavné laické čtení bible, vedoucí k její velké znalosti, ovšem znalosti založené – pro běžného tehdejšího „písmáka“ – na kralickém překladu (a kralických poznámkách). Zároveň to ovšem vedlo (ostatně v souladu se světovým trendem) k podtržení nutné znalosti hebrejštiny a řečtiny pro každou biblickou exegezi, prováděnou teology. Písmáctví je tedy čímsi jako bedlivým čtenářstvím biblických knih, které je žádoucí i u lidí neučených, ale které je možno a dokonce nutno provádět i na úrovních nejvyšších, kde už nemusí jít a ani nejde o naivní předpoklad vytrženosti kánonu z historických souvislostí a podmínek. Upřesnil jsem své chápání proto, abych Petrovi usnadnil jasné vyjádření, co měl a má na mysli on. Sám si nemyslím, že změna hermeneutického východiska mohla nějak zpochybnit písmáctví, leda nějakou jeho karikaturu; ale pak nemá smysl mluvit o zpochybnění, nýbrž o kritickém „pozvednutí“ na vyšší úroveň, která činí nemožným (nebo alespoň hned od počátku pochybným) každý pokus o návrat k onomu pseudopísmáctví naivnímu, nepoučenému a nepoučitelnému. A to neznamena a nemůže znamenat žádnou krizi, neboť ta spočívala právě v oné naivitě a nepoučenosti. Nové hermeneutické přístupy vidím tedy ne jako zdroj krize, nýbrž jako jediný do budoucnosti perspektivní prostředek k jejímu překonávání.

(Písek, 000204-1.)